

**KOHTUTE HALDAMISE NÕUKOJA
SAJA KAHEKÜMNE ESIMESE ISTUNGI
PROTOKOLL**

Vihula mõisa konverentsiruumis Constance ja MS Teamsi vahendusel

08.–09. september 2022. a

Kohalviibijad

KHN-i liikmed ja asendusliikmed:

Villu Kõve, Riigikohtu esimees, kohtute haldamise nõukoja esimees
Ivo Pilving, riigikohtunik
Juhan Sarv, riigikohtunik (asendusliige)
Virgo Saarmets, Tallinna Ringkonnakohtu kohtunik
Indrek Parrest, Tartu Ringkonnakohtu kohtunik
Tanel Saar, Tartu Ringkonnakohtu kohtunik (asendusliige)
Kristjan Siigur, Tallinna Halduskohtu kohtunik
Endla Ülviste, Pärnu Maakohtu kohtunik
Merit Helm, Harju Maakohtu kohtunik (asendusliige)
Toomas Vaher, Eesti Advokatuur, vandeadvokaat
Andres Parmas, riigi peaprokurör
Eduard Odinets, Riigikogu põhiseaduskomisjoni esimees (asendusliige)
Liina Lust-Vedder, Õiguskantsleri Kantselei vanemnõunik

Teised osalejad:

Tiina Pappel, Tartu Ringkonnakohtu esimees
Villem Lapimaa, Tallinna Ringkonnakohtu esimees
Sirje Kaljumäe, Tartu Halduskohtu esimees
Kaupo Kruusvee, Tallinna Halduskohtu esimees
Liivi Loide, Tartu Maakohtu esimees
Astrid Asi, Harju Maakohtu esimees
Liina Naaber-Kivisoo, Viru Maakohtu esimees
Toomas Talviste, Pärnu Maakohtu esimees
Tiina Ereb, Tartu Ringkonnakohtu, Halduskohtu ja Maakohtu kohtudirektor
Elari Udam, Harju, Viru ja Pärnu Maakohtu, Tallinna Ringkonnakohtu ja Halduskohtu kohtudirektor
Hans Moks, Tartu Maakohtu kinnistus- ja registriosakonna, Pärnu Maakohtu maksekäsuosakonna kohtudirektor (*osales päevakorrapunktide 1–3 ja 5–6 juures*)
Üllar Kaljumäe, Riigikohtu direktor
Maris Möls, Riigikohtu esimehe nõunik
Kristi Kirsberg, kohtute kommunikatsiooni juht
Arno Pöder, Riigikohtu pressiesindaja
Viljar Peep, Justiitsministeeriumi justiitshalduspoliitika asekancler
Kaidi Lippus, Justiitsministeeriumi kohtute talituse juhataja
Küllli Luha, Justiitsministeeriumi kohtute talituse analüütik (*osales päevakorrapunktide 1–6 juures*)
Marilyn Reintamm, Justiitsministeeriumi kohtute talituse nõunik
Karl-Erik Ansmann, Justiitsministeeriumi kohtute talituse nõunik
Kertu Priimägi, Justiitsministeeriumi kohtute talituse nõunik
Lea Danilson-Järg, justiitsminister (*osales päevakorrapunktide 1–2 juures*)
Henrik Trasberg, Justiitsministeeriumi õiguspoliitika osakonna nõunik (*osales päevakorrapunktide 3–4 juures*)

Juhatas: Villu Kõve, Riigikohtu esimees, kohtute haldamise nõukoja esimees
Protokollis: Kertu Priimägi, Justiitsministeeriumi kohtute talituse nõunik

Algus: 08.09.2022. a kell 11.01

Lõpp: 09.09.2022. a kell 12.19

Istungi päevakorras on:

Neljapäev, 8. september 2022

1. **13.05.2022. a KHN-i 120. istungi protokoll kinnitamine** – Riigikohtu esimees Villu Kõve
Otsuse projekt: KHN kinnitab 13.05.2022. a KHN-i 120. korralise istungi protokoll.
Materjalina lisatud protokoll.
2. **RES 2023–2026 protsess, kohtute 2022. a eelarve analüüs – KS § 41 lg 3 p 4 alusel** –
Justiitsministeerium, Lea Danilson-Järg, Viljar Peep, kohtudirektor Tiina Ereb
Otsuse projekt: KHN avaldab vastavalt RES § 35 lg-le 3 arvamust I ja II astme kohtutele
planeeritud vahendite vastavuse kohta kohtute aastaeelarve kujundamise põhimõtetele.
KHN võtab 2022. a kohtute eelarve analüüsi teadmiseks.
Materjalina lisatud kohtute 2022. a eelarve analüüs.
3. **Halduskohtute koormuse kasv ja kohtunike põlvkonnavahetuse toetamise arutelu –
KS § 41 lg 3 p 4 alusel** – Justiitsministeerium, Kaidi Lippus, Viljar Peep
Otsuse projekt: KHN avaldab arvamust.
Materjalina lisatud Tartu Halduskohtu 13.06.2022 taotlus täiendava kohtunikukoha
saamiseks, esimese ja teise astme kohtute 2022 esimese poolaasta statistilised andmed
ning ametikoha koormus kohtutes 2022 esimesel poolaastal.
4. **Piiriülese justiitskoostöö digitaliseerimise algatuse tutvustus – KS § 41 lg 3 p 4 alusel**
– Justiitsministeerium, Henrik Trasberg
Otsuse projekt: KHN võtab informatsiooni teadmiseks.
Materjalina lisatud memo.
5. **Paberivabale kohtumenetlusele üleminek tsiviil- ja halduskohtumenetluses, sh
digitoimiku hindajate grupi arvamuse ära kuulamine – KS § 41 lg 3 p 4 alusel** –
Justiitsministeerium, Viljar Peep, Kaidi Lippus
Otsuse projekt: KHN kujundab seisukoha valmisoleku osas minna tsiviil- ja
halduskohtumenetluses üle digitaalsele menetlusele.
Materjalina lisatud kokkuvõtte digitoimiku hindamise grupi tööst ning statistiline ülevaade
digimenetluse osakaalust tsiviil- ja haldusajades 2022. a I poolaastal.
6. **Sõja- või erakorralise seisukorra aegse kohtupidamise eelnõu – KS § 41 lg 3 p 4 alusel**
– Justiitsministeerium, Viljar Peep
Otsuse projekt: KHN võtab informatsiooni teadmiseks.
Materjalina lisatud eelnõu ja seletuskirja kavandid.
7. **Soovitused kohtute töökorralduseks õigusemõistmise toimepidavust mõjutava kriisi
(sh sõja- või eriolukorra) ajal – KS § 41 lg 3 p 4 alusel** – kohtu esimehed,
Justiitsministeerium, Kertu Priimägi
Otsuse projekt: KHN kinnitab soovitused kohtute töökorralduseks õigusemõistmise
toimepidavust mõjutava kriisi (sh sõja- või eriolukorra) ajal.
Materjalina lisatud soovitused kohtute töökorralduseks õigusemõistmise toimepidavust
mõjutava kriisi (sh sõja- või eriolukorra) ajal.

Reede, 9. september 2022

8. **Juristieksami eelnõu tutvustus – KS § 41 lg 3 p 4 alusel** – Justiitsministeerium, Viljar
Peep
Otsuse projekt: KHN võtab informatsiooni teadmiseks.
Materjalina lisatud eelnõu kavand.

9. Kohtunikule lubatud kõrvaltegevused – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Riigikohtu esimees Villu Kõve
Otsuse projekt: KHN avaldab arvamust.
Materjal puudub.

10. Muud teemad, kokkuvõte – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Riigikohtu esimees Villu Kõve, Justiitsministeerium, Viljar Peep
Otsuse projekt: KHN võtab informatsiooni teadmiseks.
Materjal puudub.

Neljapäev, 8. september 2022

Istungi algus kell 11.01

Endla Ülviste, Virgo Saarmets, Liina Lust-Vedder, Marilin Reintamm, Külli Luha, Lea Danilson-Järg ja Hans Moks liituvad istungiga MS Teamsi vahendusel.

Päevakorra muutmist ei toimu ja päevakord kiidetakse heaks.

1. 13.05.2022. a KHN-i 120. istungi protokollkiinnitamine – Riigikohtu esimees Villu Kõve

KHN-i 120. istungi protokollile ei ole kellelgi täiendusi ning see kiidetakse heaks.

Otsus: KHN kinnitab 13.05.2022. a KHN-i 120. istungi protokollki.

2. RES 2023–2026 protsess, kohtute 2022. a eelarve analüüs – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Justiitsministeerium, Lea Danilson-Järg, Viljar Peep, kohtudirektor Tiina Ereb

L. Danilson-Järg: Mul on väga hea meel täna teie ees olla, paljudega teist olen juba kohtute visiitidel kohtunud ning kohtute murekohti kuulanud. Probleemid on kõikidel kohtutel üpris sarnased, eelkõige puudutavad need tugipersonali, kelle konkurentsivõimeliselt töötasuks on raha siiani nappinud ja kelle värbamise ja töö hoidmise pärast on kohtute esimehed väga mures. Samuti olen kursis töökoormuse tõusuga, eelkõige ringkonnakohtutes. Palgad peaksid järgmisest aastast igal juhul tõusma, aidates sellega inflatsioonist tekkinud vahet sissetulekute ja väljaminekute vahel osaliselt katta. Selge on muidugi see, et vahendid on piiratud, täpsemad RES arutelud toimuvad järgmisel nädalal. Tahan teile soovida tänaseks ja homseks palju jõudu aruteludeks ning loodan kõigest täna arutatust hiljem kuulda. Täna päevakorda lugedes on minu jaoks prioriteet, et riigi kriisivalmidus kasvaks ka kohtupidamise aspektist. Loodan, et selles osas tuleb väga viljakas arutelu.

T. Pappel: Mis sõnumiga võiksime kohtutesse tagasi minna? Kas saame tugipersonalile öelda, et palgatõus tuleb?

L. Danilson-Järg: Selles osas ei saa ma veel midagi lubada. Saan vaid lubada seda, et tugipersonali palgatõus on eelarvetaotlus tehtud. Kohtute eelarve prioriteedid on kohtuametnike palgatõus ning ringkonnakohtute tugevdamine nelja kohtuniku ja vastava tugipersonaliga. Kohtute probleemid on mulle väga südamelähedased, seisan nende lahendamise eest.

Lahkub Lea Danilson-Järg.

V. Kõve: KHN võiks täna kokku leppida selles, et peame väga vajalikuks kohtuametnike palkade olulist tõstmist ja selleks lisaraha eraldamist, lisaks toetame ka ringkonnakohtutele nelja täiendava kohtunikukoha saamist.

K. Lippus: Praeguste andmete põhjal on 2023. aasta eelarve suurusjärk 56,1 miljonit eurot. Võrreldes eelmise aastaga on eelarve kasv umbes 8 miljonit eurot. Seda kasvu mõjutavad kõrgemate riigiteenijate ametipalkade seadusest (KRAPS) tulenevast palkade indekseerimisest kasv 14,5% ning ka see, et kohtujuristide ja kohtunikuabide palgafondi aluseks võetakse prognoositavalt täidetavate ametikohtade arv, mitte enam ühel konkreetsel ajahetkel ametis olevate inimeste arv. Kohtunike palgafondi lisandub 2,8 miljonit eurot, kohtujuristide ja kohtunikuabide palgafondi 1,9 miljonit eurot. Täpsed summad on

kooskõlastamisel. Arvestuse aluse muutumine on oluline võit. Riigi Kinnisvara AS-i (RKAS) kulud suurenevad 1,5 miljoni euro võrra. Neid arvestatakse kulude tegeliku kujunemise põhjal. Eelmisel RES perioodil tehti otsus, et sideandmete eelnõu rakendamiseks tuleb sel aastal eelarvesse juurde 0,8 miljonit eurot. KHN-i toetuse sõnastamine meie poolt esitatud lisataotlustele on igati asjakohane.

M. Helm: Täiendava teemana toon esile, et kuigi räägitakse palju sellest, et vajame uusi inimesi ja kuidas täidame olemasolevad kohad, siis vähe räägitakse sellest, et mida pakume neile, kes süsteemi edasi jäävad – lisaks palkade indekseerimisele. Saan aru, et Eesti Kohtunike Ühing (EKoÜ) on pidanud läbirääkimisi kõikide erakondadega ning on toetatud staažitasu kehtestamist.

T. Pappel: Toon esile ka Tartu kohtumaja renoveerimise. Saan aru, et hinnad on tõusnud, aga renoveerimine võiks ja peaks edasi liikuma.

T. Ereb: RKAS-i suurkliendihaldur on kinnitanud, et taotlus on Vabariigi Valitsusele esitatud.

V. Peep: Teema käis läbi ka Vabariigi Valitsuse kabineti nõupidamiselt, kus arutati kinnisvarakulusid.

V. Kõve: Staažitasude kehtestamine eeldab seadusemuudatust. On küll tõsi, et teema on laual olnud juba pikemat aega.

K. Lippus: Staažitasude kehtestamine ei ole selles RES protsessis Justiitsministeeriumi (JUM) prioriteet. Selles osas kuulaks kõigepealt ära KHN-i liikmete seisukohad. JUM-i prioriteet on kohtuametnike palkade märgatav tõstmine, sh kohtunikuabide palkade tõstmine 30% lisaks indekseerimisele ehk edaspidi oleks kohtunikuabide töötasu 65% kohtuniku palgast. Meie prioritseerime eelarveprotsessis kohtuametnike palgatõusu. Arvestada tuleb ka teiste valdkondade prioriteetidega.

L. Loide: Kohtunikuabide palkade indekseerimine on igati kohane. Oleks õige kui vähemalt vanemkohtujuristidel oleks seaduse järgi samas suuruses palk, mis kohtunikuabidel.

K. Siigur: Olen kohtunike staažitasude ideele täielikult vastu. Kunagi selline staažitasu oli ja kaotati ära põhjusega.

J. Sarv: Olen K. Siiguriga nõus. Mul on alternatiivne ettepanek, mida tehes mõtlen eeskätt kriminaalmenetlusele. Kohtuasjade raskusaste on väga erinev. Kui suurema osa kohtuasjade lahendamiseks saavad hakkama kõik kohtunikud, siis on ka teatud hulk keerukamaid asju (nt majandus- ja küberkuriteod), mille lahendamiseks iga kohtunik nii hästi hakkama ei saa. Võiksime püüda loobuda absoluutsest võrdsusest maakohtutes ja luua seal n-ö eriasjade kohtuniku instituudi (ehkki tuleks leida parem termin). Teatud kriteeriumitele vastavad keerukamad ja mahukamad kohtuasjad jagataks siis üksnes nende maakohtunike vahel. Selliseid keerulisemaid kohtuasju ei ole ilmselt väga palju, aga need on tihti suurema avalikkuse tähelepanu all. Mehhanism võiks toimida selliselt, et kõrgema astme kohus või Riigikohtu üldkogu nimetaks olemasolevate kohtunike hulgast ametisse n-ö eriasjade kohtunikud ning neil oleks ka kõrgem töötasu. See leevendaks pisut ka seda probleemi, et kohtunikel napib maakohtu sees karjäärivõimalusi.

A. Asi: Toetan J. Sarve mõtet, et eeskätt majanduskuritegudega seotud kohtuasjades ja tulevikus ka küberkuritegudega seotud kohtuasjades võiks olla spetsialiseerunud kohtunikud. Võiks vaadata, kuidas Lätil on läinud majandusasju arutava kohtu loomisega. Spetsialiseerumine eeldaks kohtunike eriettevalmistust konkreetsetes valdkonnas. Kui meil ei saa olema keeruliste kohtuasjade lahendamiseks spetsialiseerunud kohtunikke, siis võiksid teha muudatused, mis võimaldaks teatud kriminaalasju arutada esimeses kohtuastmes kolmest kohtunikust koosnevas koosseisus.

V. Kõve: Siin tekib probleem eriasjade kohtunike asendamisega. Läti Ülemkohtul oli sellise süsteemi osas väga negatiivne suhtumine.

A. Parmas: Meil on väike kohtusüsteem ja veel vähem inimesi, kes võiksid tippametitesse kandideerida – mul on vähe usku, et seda saab nii teha. Kohtunike motiveerimine on kindlasti oluline, aga äkki on võimalik seda teha olemasoleva süsteemi raames võimaldades lisatasu eriliselt keerukates asjades. Piiri tõmbamisest saaks hinnanguline otsus. Prokuratuuris oleme eriasjade prokuröre ära kaotamas. Praeguse seisuga on neid üle Eesti alles kaks – selline eristamine pole õige. Pean aga nentima, et meil

on samamoodi arusaamine, et kompetentsi on vaja koondada. Mh on üks idee olnud, et tuua kõik majanduskuritegudega tegelevad prokurörid riigiprokuratuuri alla ühte osakonda, et tekiks asendamise võimalused ja ühise töötamise sünergia. Võib-olla on see üks võimalik tee, mille peale kohtutes mõelda.

V. Kõve: Kellelegi eristaatuse andmine mõjuks ilmselt küsitavalt. Aga kas erikompetentsiga kohtunikele lisatasu maksmine olemasoleva süsteemi raames oleks mõeldav?

J. Sarv: Kuidas sellisel juhul tagada, et keerulisi kohtuasju ei jagataks kohtunikule, kellel ei ole nende kvaliteetseks lahendamiseks vajalikku spetsialiseerumist?

T. Pappel: Seda tehakse tööjaotusplaaniga.

V. Peep: Tunduvalt lihtsam lähenemine on luua maakohtutesse osakonnad, kus võib vastavalt vajadusele eristada erinevaid valdkondi, nt majanduskuritegusid, pankroti- või perekonnaasju jmt. Osakondadeks jagunemine võrdub spetsialiseerumisega. Samuti võimaldab osakondade mudel ka kohtuametnike spetsialiseerumist. Täna on kohtunikku toetavad ametnikud seotud kohtuniku spetsialiseerumisega, edaspidi ei pea see nii olema. A. Asi mainitud Läti Majanduskohus on mehitatud täiesti uute inimestega ning menetleb nii raskeid majanduskuritegusid kui ka raskemaid äriaga seotud tsiviilvaidlusi – ette on heidetud seda, et on kunstlikult loodud küllalt väike töökoormus. Tulemust on aga veel vara hinnata.

T. Vaher: Palgateemad on alati delikaatsed. Staažitasud seonduvad sellega, kuidas olemasolevat ressursi olemasolevate inimeste vahel jagada. Paratamatult tähendaks see, et nooremad kohtunikud saavad sellisel juhul vähem palka. Mulle tundub, et tänapäeval ei ole enam oluline, kui kaua inimene töötanud on vaid kui hästi inimene töötanud on. Eritasuga koha loomine sama taseme kohtunike vahel – tuleb arvestada, et kunagi ei ole kaks inimest identse töövõimekusega.

V. Lapimaa: Kui riigil on raha üle, et kohtunikele staažitasusid maksta, siis ei saa sellele vastu olla. Aga meie nimekirja asjadest, mis vajavad tähelepanu ja tegemist, on väga pikk. Peame vältima olukorda, kus suurendame veelgi lõhet noor- ja vanemkohtunike vahel. Olen nõus T. Vaheriga, et ei ole ilmselt hea kui ühe organisatsiooni sees on kõrvalkabinetis inimene, kes saab sama töö eest rohkem raha. Kompetentsi tõstmine on vaja hoolega läbi mõelda, sh mis organisatsioonilisi muudatusi see nõuab. Meil on juba praegu kõrgema palgaga kohtunikud, kellel on suurem kompetents – need on ringkonnakohtunikud. Mõningates riikides lahendab kõrgema astme kohus ka keerulisemat esimese astme kohtuasja.

V. Kõve: See paneb ringkonnakohtule hoopis teise funktsiooni, nõuab suuremat mehitatust ning ilmselt ka ressursi vähendamist esimese astme kohtus. Oleme arutanud, et põhiseaduslikke takistusi selleks ei ole. Aga küsimus on, kas oleme valmis ringkonnakohtute funktsiooni kui apellatsioonikohtust ümber mõtlema. See kergitab ka küsimuse Riigikohtu funktsioonist.

A. Parmas: Suuremates riikides on asi lahendatud rohkemate kohtuastmete ja erikohtutega, mida meie endale lubada ei saa. On arusaadav, et inimesed teevad sama ametinimetuse all täiesti erinevat tööd. Ei ole aga proportsionaalne, et kui varastad poest kommi, siis on sul võimalik läbi käia kolm kohtuastet, aga raske kuriteo puhul ainult kaks.

I. Parrest: Küsimus on, milliseid kohtunikke tahame tulevikus enda kohtusüsteemis näha. Üks võimalus kohtunike motiveerimiseks on staažitasud, variante võib olla aga veelgi. Praeguse RES protsessi puhul pooldan, et jääda kahe JuM-i pakutud prioriteedi juurde. Pikas perspektiivis võiks hinnata, kuidas olemasolevaid kohtunikke motiveerida.

K. Kruusvee: Kolme kohtunikuga kohtuasja menetlemist rakendatakse halduskohtus pigem harva, aastas võib neid olla alla kümne. Rahalise premeerimise kõrval võib kaaluda õiglast koormuse mõõtmist, s.t kui üks kohtunik saab ühe keerulise kohtuasja, siis teised kümme lihtsamat.

L. Loide: Süüteo menetluses on spetsiifika välja toodud, nimetame neid nn ajamahukateks asjadeks ja oleme püüdnud selle põhjal ka koormust võrdsustada. Lahendus oleks viia asjad üle ringkonnakohtusse, kus on kompetents kõrgem.

V. Kõve: Kas keerulisemate kohtuasjade üleviimine ringkonnakohtutesse vajab edasi analüüsimist?

I. Pilving: Laialdase muudatuse vastu on nimetatud põhjuseid juba mitmeid. Meil on sisuliselt kaheastmeline kohtusüsteem ning kuna Riigikohus võtab menetlusse väga vähe asju, siis oleksin mina ettevaatlik kohtuastmete veelgi vähendamise osas.

M. Helm: Kompetentsi olemasolu on suur probleem. Lahendus ei pea tingimata olema staažitasu, kaaluda võib ka lisapuhkust. Igal juhul vajab arutamist teema, kuidas motiveerime kohtunikke, kes on 15-20 aastat ametis olnud ja kellel on suur töökoormus.

L. Naaber-Kivisoo: See on täpselt see teema, millest kevadel rääkisin – kuidas motiveerida ja väärtustada olemasolevaid inimesi. Mina ei toeta staažitasude kehtestamist, lahendus võiks olla kasvõi meeskonna tunnustamine.

K. Lippus: Kohtunike täiskogul jagatakse tunnustust staaži eest, see on väga kena.

K. Kruusvee: Kui kõik muud sotsiaalsed tagatised oleksid olemas, siis miks mitte kaaluda staažitasude kehtestamist. Täna panustaksin aga eelkõige töövõimetuspensionisse.

V. Kõve: Kui keegi töövõimetuspensioni taotlust Riigikogule ei esita, siis teeb seda Riigikohus.

A. Parmas: Kas kohtutes ei ole mõeldud piirkondliku erisuse peale? Prokuratuuris ning Politsei- ja Piirivalveametis on äärmiselt keeruline ja sageli võimatu leida tööle inimesi Ida-Virumaale. Seega on meil olnud mõte, mida oleme ka ministrile väljendanud, et riik tegeleks regionaalse teemaga ühetaoliselt. Sisuline ettepanek on, et Ida-Virumaal oleks märkimisväärselt kõrgem palk kui mujal Eestis. Ida prefektuur on käinud välja pakkumise 30%. Kas see oleks midagi, mida võiksid kaaluda ka kohtud?

V. Kõve: Meil on praegu taotlus, kus Ida-Virumaa spetsiifika sees ei ole.

V. Lapimaa: Fontese palgauuringus on näha regionaalne palgatase. Argumendina võiks kasutada, kas Virumaal on võimalik selle palgatasemega inimest palgata või mitte.

Otsus: KHN peab vajalikuks RES 2023–2026 protsessis lisaraha eraldamist esimese ja teise astme kohtutele lisaks sellele eelarvekasvule, mis on ette nähtud KRAPSiga seotud palgade indekseerimiseks ning RKAS kulude suurenemiseks.

KHN toob kohtute valdkonnas välja kaks eelarveprioriteeti ning palub Vabariigi Valitsusel ja Riigikogul nendega arvestada:

- KHN peab oluliseks kohtute töökoormusega toimetulekuks ja mõistliku menetlusaja tagamiseks luua juurde 4 ringkonna kohtuniku ametikohta ja eraldada lisaraha vajaliku tugipersonali värbamiseks;
- KHN juhib tähelepanu kohtuametnike madala, töö väärtusele mittevastavale palgatasemele, mistõttu kohtutest lahkub kvalifitseeritud personal ja uute inimeste värbamine ei õnnestu. Kohtuistungisekretäridel (keskmine palk ca 1205 eurot), kohtutõlkidel (keskmine palk ca 1500 eurot), kantseleiametnikel (keskmine palk ca 1160 eurot) ning kohtukordnikel (keskmine palk ca 900 eurot) on oluline roll õigusemõistmise tagamisel ja palgaprobleem halvendab kohtumenetluse kvaliteeti. Kohtute tööjõukulud peavad võimaldama maksta kohtuametnikele turuga võrreldavat palka, mis tähendab eri ametigruppides arvestades 2022. a inflatsiooninäitajaid ca 30–40 % palgatõusu.

Kui ei lahendata ringkonna kohtute ülekoormuse ja kõigi kohtute tugipersonali palgaprobleemi, siis peab arvestama, et kohtud ei suuda tagada mõistlikku menetlusaega. Kriminaalasjade menetlemisel on suureks probleemiks kohtutõlkide puudus ning kogemustega istungisekretäride lahkumine kohtust. Sisuliste tsiviilasjade ja haldusasjade menetlus kestab praegu juba ligi aasta ja üle aastaste menetluste arv kasvab järjest, juba igas viies kohtuasi on esimeses astmes kauem kui aasta. Suurema avaliku huvi ja ühiskondliku tähtsusega kohtuasjade menetlus jätkub tavapäraselt aga ka ringkonna kohtus, kus menetlusajad on järjest pikenenud, ulatudes omakorda juba aastani. Ringkonna kohtute ülekoormuse tõttu takerdub ka esimese astme menetlus, sest määruskaebuste läbivaatamise aeg kestab kuid.

3. Halduskohtute koormuse kasv ja kohtunike põlvkonn vahetuse toetamise arutelu – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Justiitsministeerium, Kaidi Lippus, Viljar Peep

K. Lippus: Me ei ole tulnud kohtunike arvu määruse muutmiseks KHN-i nõusolekut saama, mis tähendab, et me ei pea võimalikuks Tartu Halduskohtu probleemi lahendamiseks teiselt kohtult ajutiselt täitmata jäänud kohta ära võtta. Seda ei toeta statistika. RES protsessis on meie jaoks väga oluline taotlus neli täiendavat ringkonnakohtu kohtunikukohta, millega kaasneb väga suur kulu. Tugevdasime varasemalt esimest kohtuastet, nüüd on tarvis tegeleda teise kohtuastmega, kus on märgatavad jõudlusprobleemid. Tartu Halduskohtu töökoormus on murettekitav ja kõrge, samas peab ütleva, et selle aasta kaheksa kuu näitajate põhjal on töökoormus langenud 4,3% ning haldusasju on tulnud vähem sisse kui eelmise aasta kaheksa kuuga võrreldes. Tartu Halduskohtu keskmine koormus ühe kohtunikukoha kohta ei ole töökoormusmetoodikat arvestades ülekoormus. Hetkel me ei näe, et oleks põhjust halduskohtusse kohti juurde teha.

S. Kaljumäe: Täiendava kohtunikukoha põhjendused on taotluses kirjas. Eelmisel aastal KHN-i jaoks aastaaruannet koostades algas aasta 20%-lise kohtuasjade arvu tõusuga, praeguseks on see tõesti 4,3% vähenenud. Meie menetlusajad on oluliselt pikenenud justnimelt keeruliste asjade menetlemisel. Vanade asjade hulk aina kasvab ja sellega koos menetlustähtajad. Võib nõustuda, et tegu ei ole statistiliselt ülekoormusega. Tartu Halduskohtus on kaks kohtunikku, kes võiksid järgmise aasta alguses pensionile minna.

K. Kruusvee: Olenemata sellest, kas statistika näitab ülekoormust või mitte, siis peame arvestama, et kohtunik teeb tööd 40 tundi nädalas ja kui asju tuleb rohkem sisse, siis tuleb need ikka ära lahendada. See tähendab aga menetlustähtaegade pikenedamist. Samuti pikendab tähtaegu teatud haldusasjadele eelise andmine.

K. Siigur: Justiitsministeeriumi ja S. Kaljumäe saadetud materjalides on numbrid väga erinevad, kuna on arvestatud erinevaid perioode. Kas olete nõus, et põhimõtteliselt on tekkinud defitsiit?

S. Kaljumäe: Jõudlus on paranenud, seda ei saa öelda. Tekkinud jääk ja vanad asjad toovad kaasa menetlustähtaegade pikenedamist.

Liitub Henrik Trasberg.

K. Lippus: Me ei näe statistika põhjal vajadust saata Tartu Halduskohtust asju lahendamiseks Tallinna Halduskohtusse.

V. Kõve: Kas Tartu Halduskohtu jõudlus on kriitilise piiri lähedal, kus Justiitsministeerium on nõus kaaluma koha loomist?

K. Lippus: 2021. a oli jõudlus 91,3%, hetkel poole aasta pealt kõigub enamasti vahemikus 102–109%. See tähendab, et jäägiga ikkagi jõutakse tegeleda.

S. Kaljumäe: Täna hetkel on jõudlus 94%, muidugi oli just ka puhkuste aeg.

K. Lippus: Töökoormusmetoodika järgi oli ülekoormus 2020–2021. aastatel.

T. Pappel: Tartu Ringkonnakohtu halduskolleegiumi poolt paistab silma, et kuigi jõudlus on hea, siis lahendatakse kiirelt ära lihtsamat laadi asjad ja rasked asjad jäävad seisma. Statistika järgi on keskmine menetlusaeg 332 päeva. Meie toetame, et perspektiivis oleks halduskohtul kindlasti ühte kohta juurde vaja. Praegusel hetkel peame loomulikult prioriteetsemaks ringkonnakohtute tugevdamist. Teema juurde võiks uuel aastal tagasi tulla.

I. Pilving: Oleme varem Harju Maakohtus arutanud, et kuskil peab kohtunike arvu suurendamisel piir olema. Samuti oleme haldusmenetluses püüdnud menetlust lihtsustada, aga ka seal on piir. Tartu Halduskohtu suure tööallika moodustavad vangide kaebused. Peaks mõtlema, kuidas kohtute tehnilist tööd lihtsustada. Kus on piir, kui kaugemale võib menetlustähtaeg lohisema jääda?

K. Lippus: Kokkuleppeliselt loetakse meil piiriks kaks aastat. Pärast seda kajastub asi „vana asjana“, nendest esitatakse ülevaade ka KHN-ile. Üldiselt on meil eesmärgiks, et kohtuasi lahendatakse ära ühe aasta jooksul ja jälgime sellest vanemate kohtuasjade osakaalu kõigi asjade hulgas.

T. Saar: Kui on esitatud taotlus täiendava kohtunikukoha saamiseks, siis on järelikult probleem olemas. Kas olete kohtus mõelnud murele ka alternatiivseid lahendusi?

S. Kaljumäe: Väga palju alternatiive ei ole. Perfektsionismi on Tartu Halduskohtus üksjagu. Arutame omavahel, kuidas mõnd asja lihtsustatumalt teha.

J. Sarv: Probleem on selles, et halduskohtud on väikesed ja igasugune kõikumine nii töö hulgas kui ka täitmata ametikohtade või ajutiselt eemalviibivate inimeste arvus tekitab ebaproportsionaalselt palju probleeme. Sellega seoses võiks kaaluda, et anname halduskohtutele juurde nii tööd kui ka ressursi, s.t tõstame maakohust mõned ametikohad koos tööga halduskohtutesse ümber. Mul on selle kohta mõned ideed, mis lisaks vähendaksid kohtusüsteemi koormust tervikuna.

V. Kõve: Pärast taotluse esitamist on numbrid muutunud, aga tähtajad on ikkagi pikad. Teen ettepaneku keskenduda hetkel ringkonnakohtute tugevdamisele, jälgides seejuures Tartu Halduskohtu statistikat ning tulles taotluse juurde tagasi järgmise aasta alguses.

Otsus: Jälgida jooksvalt Tartu Halduskohtu töökoormuse olukorda ja statistikat ning tulla Tartu Halduskohtu täiendava kohtunikukoha taotluse juurde tagasi 2023. a alguses.

Lahkub Hans Moks.

4. Piiriülese justiitskoostöö digitaliseerimise algatuse tutvustus – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Justiitsministeerium, Henrik Trasberg

H. Trasberg: Tutvustan teile Euroopa Komisjoni välja pakutud justiitskoostöö ning õiguskättesaadavuse digiteerimise algatust. Algatus käsitleb digipööret justiitskoostöös ja õiguskättesaadavuses tsiviil- ja kriminaalasjades koosnedes kahest õigusaktist – määrusest ja direktiivist. Tutvustuse fookus on täielikult seotud määrusega. Määruse eelnõu keskne eesmärk on digitaliseerida kommunikatsioon Euroopa Liidu õigusaktidega reguleeritud piiriülestes tsiviil- ja kriminaalmenetlustes. Nimelt luuakse elektrooniline suhtluskanal kohtute jt pädevate asutuste omavaheliseks kirjalikuks suhtluseks piiriülestes asjades ning menetluse pooltel võimaldatakse elektroonilisel teel suhelda kohtutega või algatada elektroonilisel teel kohtumenetlus teises liikmesriigis asuva poole vastu. Vabariigi Valitsus on kinnitanud, et Eesti seda algatust ka toetab.

Otsus: KHN võtab informatsiooni teadmiseks.

Lahkub Henrik Trasberg.

Paus kell 13.21–14.06

Liitub Hans Moks.

5. Paberivabale kohtumenetlusele üleminek tsiviil- ja halduskohtumenetluses, sh digitoimiku hindajate grupi arvamuse ära kuulamine – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Justiitsministeerium, Viljar Peep, Kaidi Lippus

V. Peep: Sisulised mured, mis olid seotud lehekülgede nummerdamise ja toimikus dokumentide tagastamisega, peaksid olema nüüdseks lahendatud. Vaatasime digitoimiku tegelikku kasutatavust eri kohtutes. Tallinna ja Tartu halduskohtud on väga erineval tasemel, kõikumine vahemikus 20–90%. Vaatasime ka seda, kas vähemmahukate asjade puhul eelistatakse digitoimikut ning suuremate ja keerukamate asjade puhul paberit – statistika seda ei kinnitanud. Kõikides menetlustes, kus on menetlusvahendiks digitoimik, lahendatakse kohtuasi kiiremini kui pabertoimikuga menetlustes. Samuti ei ole näha tagasiminekut paberile võrreldes pandeemia tipuga. Seega on jätkuvalt soov minna tsiviil- ja haldusasjades üle paberivabale kohtumenetlusele, s.t vaiksusi on toimik digitaalne ja erandina paberil.

K. Lippus: Tõime KHN-ile esitatud ülevaates välja, kuidas probleemidega edasi minnakse. Tagastamise funktsionaalsuse *live*'i minekul tulid välja mõned vead, mis parandatakse ära juba järgmise versiooniga. Kuna tagastamise funktsionaalsus on täiesti uus, siis ei saagi see praegusel hetkel väga

hea olla. Mida rohkem funktsionaalsust kasutatakse, seda enam saab selgeks, milline see ideaalselt olla võiks. Probleem on olnud ka mõne toimiku avamise kiirus, varasema 15 sekundi asemel võttis nüüd ühe mahuka toimiku avamine aega 2 sekundit. Mõõname, et väga mahukates kohtuasjades võiks istungil riskide maandamiseks ja tarbetu ajakulu vältimiseks teha dokumentidest PDF-väljavõtted. See on ka väljapääs vanade mitteaktiivsete toimikute efektiivseks kasutamiseks istungil. Olime positiivselt üllatunud digitoimiku kasutatavuse näitajatest. Tallinna Halduskohtus on digimenetluse osakaal 92%, Tartu Halduskohtus 22%. On ka kohtunikke, kes menetlevad 100% enda menetluses olevatest asjadest digitaalselt. Positiivne üllatus oli Harju Maakohtu näitaja, kus on 68,8% tsiviilkohtumenetluses saabunud asjadest digitaalsed ning lahendatud asjadest 64% digitaalsed. Meil on olemas ajakava õiguskaare digiteerimiseks, kriminaalkohtumenetluses tahame aastal 2025 olla digitaalsed. Usume, et kui kohtutes on kasutusel senise kahe paralleelse protsessi asemel üks protsess, siis paraneb ka andmekvaliteet. Soovime, et tööprotsessid kohtutes oleksid ühetaolised, mis pakub selguse ka menetlusosalisele.

L. Naaber-Kivisoo: Mina ütlesin eelmisel korral, et digitoimik ei ole valmis, kuna tagastamise funktsionaalsust ei ole. Nüüd on see olemas. Mina läheksin eelnõuga edasi, võttes arvesse menetlusprotsessi. Kui jääme ootama, et kõigile meeldiks digitoimik ühtemoodi, siis jääbki üleminek digitaalsele menetlusele ära. Lisaks, kui oleme Registrate ja Infosüsteemide Keskusega (RIK) ühisel arusaamisel, et vead tuleb ära parandada ja Justiitsministeerium neid ka vastavalt survestab, siis paraneb digitoimiku kvaliteet jõudsalt.

J. Sarv: Kaldun arvama, et digitoimik ei ole veel valmis. Ma mõistan, et kui kõik digitoimikut kasutama hakkavad, siis on lootust, et vead tulevad kiirelt välja ja parandatakse jooksvalt ära, aga selleks peab ressursi olema. Minu hirm on, et kui anname nõusoleku digitaalsele kohtumenetlusele üleminekuks, siis vead jäävad ja nendega tegeletakse alles siis, kui ressurss leitakse, mis võib juhtuda alles mitme aasta pärast. Digitoimik on jätkuvalt hea abimees, mis teeb pabertoimiku kõrval teatud asjade menetlemise lihtsamaks. Suurtes kriminaalasjades annab aga tunda see, et navigeerimisvõimekus ei toimi piisavalt hästi ja menetlusdokumentide vahel liikumine on kohutavalt aeganõudev. Tsiviil- ja haldusasjades ei ole digitoimikuga kokku puutunud.

A. Parmas: Kui digitoimikust saab kohtu põhiline töövahend, siis on ka rohkem, mille põhjal survestada. Tehniliste puuduste taha võib igavesti peituda. Meie kasutame kaua aega prokuratuuri infosüsteemi põhilise töövahendina. Loomulikult tuleb välja probleeme, mida oleks vaja parandada ja prioritseerida – see vajadus jääb alati alles.

V. Kõve: Riigikohtus on senise kogemuse põhjal hirm, et meil ei ole garantiid, et struktuur lõpuni valmis tehakse ja probleemid lahendatakse.

K. Lippus: Ütlen taaskord, et lubatud tagastamise funktsionaalsus tehti ära – leiti vead ja tuli uus versiooniuuendus. Samamoodi on olnud ka mahukate toimikute avamiskiirusega. RIK-i struktuur toetab digitoimiku edasiarendamist ning seda on tehtud alates digitoimiku kasutuselevõttust pidevalt. Selleks, et kriminaalkohtumenetluses saaksime 2025. a üle minna digitaalsele menetlusele, peab olema tehniline valmisolek – see on ka eelnõus kirjas. Need on meie ja RIK-i ühised eesmärgid.

T. Pappel: Palusin nii Tartu Ringkonnakohtu tsiviil- kui halduskolleegiumil seisukohad kujundada – paraku pean tunnistama, et meie kohus ei ole selleks valmis. Tartu Ringkonnakohtu hindamisgrupi liige ei saanud poole aasta jooksul toimunud ühel kohtumisel osaleda – lubatud jätkukohtumist samuti ei toimunud.

T. Talviste: Pärnu Maakohus on üleminekuks valmis.

L. Loide: Tartu Maakohtus on vaated erinevad. Mul on raske mitte nõustuda L. Naaber-Kivisooga, et kui eelnõuga edasi ei liigu, siis jääbki üleminek lõputult venima. Aga kui süsteemil ei ole kasutajatuge, siis tekitab see ebakindlust ja vähemalt esialgu täiendavat ajakulu. Kindlat vastust Tartu Maakohtul ei ole. Saan aru, et lõpuks peame niikuinii üle minema, aga süsteem peab selleks valmis olema.

L. Naaber-Kivisoo: Viru Maakohtus ei ole kindlasti ka kõik kohtunikud üleminekuks nõus. Selles osas pean mina esimehena tööd tegema, et inimesed saaksid vajaliku koolituse. Viru Maakohus toetab üleminekut.

A. Asi: Harju Maakohtus lahendatakse 65% tsiviilasiadjest digitoimikus. See ei ole seotud pandeemiaga, eelmisel aastal kõikusid numbrid kuskil 30–40% vahel – tõus on toimunud viimase aasta jooksul. Kindlasti jääb osa menetlusi ka edaspidi pabertoimikusse ning on kohtunikke, kes eelistavad kasutada pabertoimikut. Selleks on võimalus olemas, printerid jäävad alles. Toetan digitoimikule üleminekut.

S. Kaljumäe: Meie digitaalselt asjade menetlemise protsent, s.t 22%, näitab asjade registreerimist nii nagu nad kantseleis registreeritakse. See põhineb kantselei kodukorrale, kus on märgitud, mis menetlusi me digitaalselt menetleme. Digitaalselt menetlemine on kohtus tegelikult avaram ja populaarsem. Tartu Halduskohus pooldab üleminekut.

K. Kruusvee: Igati ülemineku poolt.

I. Pilving: Tallinna Ringkonnakohtu asju vaatame läbi ainult digitoimikuga. Ma ise prindin sealt palju välja, aga see on valikuline ja parem kui tohtu pabertoimik, millest enamus on kaaskirjad jms dokumendid. Ilmselt ei ole võimalik saavutada olukorda, et ühel hetkel on digitoimik valmis. Mina toetan üleminekut.

V. Lapimaa: Tallinna Ringkonnakohtu halduskolleegium tegi otsuse üle minna digitoimikule. Ja ka tsiviilmenetluse poolelt läheb asi järjest paremaks. Probleemid kerkivad esile eelkõige mahukates asjades.

M. Helm: Töötan igapäevaselt digimenetlustega. Olen J. Sarvega nõus, et tekitab muret, kas edaspidi ka tegelikult probleemid lahendatakse. Toon taaskord murekohana välja töötervishoiu ja tegemata jäänud uuringu ning T. Bachmanni uuringu, kust tuleb välja, et inimese aju suudab palju rohkem infot talletada paberilt, mitte digitaalselt. Täna on mul tunne, et suurtes mahukates asjades ei saada digimenetlusega hästi hakkama.

T. Vaher: Advokaadi vaatest on oluline, et kohtunik leiab vajaliku dokumendi üles. Mis puudutab tervisehädasid, siis pole kahtlust, et tänapäeva maailm on palju rohkem tervist kahjustavam kui varem. See aga ei tähenda, et peaksime ajas tagasi minema. Küsimus on, miks üleminekut edasi lükkame. Kõige rohkem segadust tekitab advokaadi vaatest paralleelmaailm – ükskõik, kas paber või digi – olgu üks protseduur.

K. Siigur: Digitaalselt on märksa lihtsam dokumente hallata. Mina ei ole kunagi kasutanud digitoimiku rakendust, kohtute infosüsteemist ja failide allalaadimisest on piisanud ja ka selliselt on lihtne oma tööd hallata. Pabertoimik sisaldab meeletus hulgas ebavajalikke dokumente. Digitaalselt menetlemine vs paberil menetlemine on kahtlemata tööharjumuse küsimus. Ma ei usu, et me kunagi selles osas üksmeelele jõuame. Pooldan ühtset süsteemi.

V. Peep: RIK-is on käimas struktuurireform ja digitoimiku arendamiseks on olemas alaline meeskond. Seda hirmu, et on toode, millel on probleemid ja nende lahendamine jääb üleminekul seisma – seda ei ole. Tööriist muutub kohtusüsteemis aina tähtsamaks. Töövahendina kasutame juba täna igapäevaselt arvutit ning paberil printimise võimalus jääb samuti alles. Tahame, et menetlusseadustikud annaksid tsiviil- ja halduskohtumenetluses selguse, et digitoimik kehtib kohtus ning see kehtib läbi avaliku e-toimiku ka menetlusosalistele.

V. Kõve: Mind häirib, et materjalina saadetud dokumendis on kuus erinevat tähtaega parandusteks. Üks võimalus on ka täna üleminek edasi lükata ning vaadata detsembris, kas parandused on tehtud.

K. Lippus: Parlamendimenetlus on pikk. Kui me praegu eelnõud valitsusse ei saada, siis peame veel aasta ootama. Palume hääletust.

KHN-i liikmed hääletavad kohtute valmisoleku osas minna tsiviil- ja halduskohtumenetluses üle digitaalsele menetlusele.

Poolt: 8

Vastu hääletamist ei toimunud.

Otsus: KHN-i arvates on olemas valmisolek minna tsiviil- ja halduskohtumenetluses üle digitaalsele menetlusele.

Villu Kõve ettepanekul ja KHN-i liikmete nõusolekul teeb kohtudirektor Tiina Ereb järgnevalt ettekande kohtute 2022. a eelarve analüüsist. KHN-i liikmed ja kohtu esimehed avaldavad arvamust ja esitavad küsimusi.

6. Sõja- või erakorralise seisukorra aegse kohtupidamise eelnõu – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Justiitsministeerium, Viljar Peep

V. Peep: Eesmärk on viia eelnõu lähipäevil majavälisele kooskõlastusringile. Eelnõu on käinud kohtutes arvamuse andmisel ning jõuab loodetavasti veel praeguse valitsuse ajal Vabariigi Valitsuse menetlusse.

A. Parmas: Ettepanek § 38² lõike 4 välja jätmise osas – kohtuniku sõltumatu tegutsemine tuleb otse põhiseadusest. Pigem näen probleemi, et kohtujuhid võiksid julgemalt kohtunike töökorralduslikke asju lahendada. Kas ei nähta ette võimalust, et mingid süüteo menetlused jäävad erakorralise või sõjaseisukorra ajal kõrvale?

K. Kruusvee: Taustainfo mõttes ütlen, et kohtu esimehele lisapädevuse andmist arutasime hiljuti ka kohtujuhtide nõupäeval, kus tõusetus küsimus, kas sama juhiste andmise pädevus, mida tahetakse esimehele anda, ei sisaldu juba kehtiva kohtute seaduses §-des 12 ja 45. Kui kehtestame eriregulatsiooni, siis see vihjab, et täna sellist õigust justkui ei ole. Kas seda on vahepeal täiendavalt analüüsitud?

V. Peep: Erakorralise või sõjaseisukorra ajal võiksid hoovad olla selgemad ja tugevamad, k.a õigusemõistmise aja, koha ja asjade valiku prioriteetsuse osas.

M. Reintamm: Täiendasime eelnõu seletuskirja, et rahuajal on piiratud tööjaotusplaani muutmine ja ka juhiste andmine. Vastavalt kohtujuhtide nõupäeva arutelule on seletuskirja täiendatud. Tagasiside on oodatud.

K. Siigur: Sätteid tuleb vaadata sellise pilguga, et erakorralise või sõjaseisukorra ajaks ei vähendataks praegu kehtiva KS § 45 lg 1 tõlgendust. Esimehe järelevalve sätted võimaldavad kohtuniku eest tema tööd korraldada, kui kohtunik sellega hakkama ei saa. On oluline, et ei tekiks erisätet, mis võimaldab anda üldsättele erinevat tõlgendust kui see täna on.

V. Lapimaa: Kehtiva seaduse kohaselt korraldab kohtunik oma tööaja ise, eelnõu annab võimaluse esimehel see määrata.

A. Asi: Nõus K. Siiguri ja K. Kruusveega. Hea näide on 2007. a toimunud rahutused ning tööjaotusplaani kõrvale kaldumine. Tööjaotusplaani järgi on Harju Maakohtus neli eeluurimiskohtunikku, kuid peab olema võimalus tagada, et me saaksime kriisiolukorras suunata kiiresti neid ülesandeid täitma rohkem kohtunikke. KS § 12 annab selleks võimaluse ka täna. Kohtu esimehe pädevus ei ole ainult järelevalve. Peab ka tagama korrahase õigusemõistmise toimimise.

T. Pappel: § 38² lõigete 2 ja 3 rakendumisel tekib päris suur pädevus, mh oleks Riigikohtu esimehel võimalus tunnistada kehtetuks alama astme kohtu korraldus. Mis see praktiline mõte ja konkreetne juhtum siin olla võiks? § 38⁴ räägib kohtuniku ajutisest kaasamisest teise kohtu koosseisu. Praegu kehtib KS § 45², mille kohaselt võivad ringkonnakohtute esimehed koos seda teha ehk saata kohtuniku ajutiselt appi teise kohtusse. Kas uus säte asendab praegu kehtiva sätte, on sellega paralleelne või mis omavaheline suhe neil olema saab?

I. Pilving: Põhimõtteline ettepanek kaalumiseks – sõjaseisukorda ja erakorralist seisukorda ei peaks päris ühte „patta“ panema. Kriitika on pigem seoses erakorralise seisukorraga, kus nii jõulisi erisusi tavapärasest kohtupidamisest tegema ei peaks, mh erivolitused ja ümberpaigutamised. Ei näe vajadust erakorralise seisukorra ajal menetlusi peatada. Erakorraline seisukord saab seaduse järgi olla kolm kuud. Praegusest seadusest saan samuti nii aru, et mäsude jm eriolukordades ongi kehtiva seaduse järgi esimehel laiad volitused.

M. Helm: Tsiviilkohtumenetluse seadustiku §-s 355¹ on sätestatud menetluse peatamine. Menetluse peatamised on vaidlustatavad, peatumised mitte. Minu küsimus on, kas need ei võiks peatamise asemel peatuda?

V. Peep: Menetluste peatamise osas tunnistan, et see võib olla probleem – mõtleme järgi. Erakorralise või sõjaseisukorra aja koos käsitlemine tundus selgem hübriidlahendus ning ei hakkaks kahte korda omavahel eristama. Riigikohtu esimehe volituse osas (kooskõlastada sõja ajal KHN-i asemel justiitsministri määrus tööpiirkondade muutmise kohta) selgitan nii palju, et kohtumajade teeninduspiirkonnad kaovad praegu Vabariigi Valitsuses oleva kohtuarenduseelnõuga ära. Kõrgema kohtu esimehe juhised on mõeldud selleks, kui on vaja ühtlustavaid juhiseid olukorras, kus on asjad kohtute vahel läinud liiga erinevaks – mitte selleks, et kõrgema kohtu esimees võtab juhtimise üle. Esimehe pädevus tööjaotusplaani osas on mõeldud selleks, et saaks tööjaotusplaani ise kinnitada.

T. Vaher: Minul on sama küsimus, mis A. Parmasel ning puudutab kriminaalmenetluse erisusi.

V. Peep: Justiitsministeeriumi sees jaguneb pädevus osakondade vahel, praegu keskendusime kohtute seaduse muutmisele, mitte menetlusseadustike muutmisele.

Otsus: KHN võtab informatsiooni teadmiseks.

Villu Kõve teeb ettepaneku alustada reedel, 9. septembril istungiga kell 9.30 ning arutada esimese teemana päevakorrapunkti nr 7. KHN-i liikmed on päevakorra muudatusega nõus.

Esimese päeva lõpp kell 16.26

Reede, 09. september

Istungi algus kell 9.33

Endla Ülviste, Liina Lust-Vedder, Virgo Saarmets, Kaupo Kruusvee, Villem Lapimaa, Marilyn Reintamm ja Kristi Kirsberg liituvad istungiga MS Teamsi vahendusel.

7. Soovitused kohtute töökorralduseks õigusemõistmise toimepidavust mõjutava kriisi (sh sõja- või eriolukorra) ajal – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – kohtu esimehed, Justiitsministeerium, Kertu Priimägi

V. Kõve: On tekkinud küsimus, kas okupeeritud aladel tegutsemise osa soovitustesse lisada või mitte.

K. Lippus: Tõepoolest oleme saanud ettepanekuid võtta okupeeritud aladel tegutsemise osa soovitustest ära. Eelkõige põhjendusel, et kohtunik annab ametivande, millega kinnitab, et on ustav Eesti Vabariigile.

I. Parrest: Mida peetakse silmas soovitustes mainitud menetluskeskuste all?

A. Asi: Menetluskeskuse korraldab kriisiolukorras Politsei- ja Piirivalveamet. Eesmärk on mitte tuua inimesi massiliselt kohtutesse.

M. Helm: Soovituste punktis 2.2 on välja toodud esialgse õiguskaitse taotlused lastega seotud eestkoste asjades ning ravi vajavate isikutega seoses, miks mitte täiskasvanutega seoses?

A. Asi: Nimekiri on koostatud tsiviilkohtunike endi poolt. Idee on selles, et tsiviilasjades tegeleme kõigepealt nendega, kes endaga ise hakkama ei saa.

I. Pilving: Teen ettepaneku panna lause „kõikides menetlusliikides muu kiireloomuline menetlustoiming, kui kohus loeb selle edasilükkamatuks“ järgmise pealkirja alla, siis on arusaadav, et see kehtib kõikide astmete osas. Selguse mõttes võiks viimase pealkirja all olevad lõigud ka nummerdada.

Saabub Eduard Odinets.

L. Naaber-Kivisoo: Teen ettepaneku jätta lausest „vajaduse korral suunatakse muid kohtuteenistujaid ametiabi korras teistesse kohtutesse“ välja „ametiabi korras“.

K. Kruusvee: "Ametiabi korras" võiks asendada "seaduses ettenähtud korras".

V. Kõve: Kas kõik on tehtud muudatustega nõus?

KHN-i liikmed ja kohtute esimehed on tehtud muudatustega nõus.

KHN-i liikmed hääletavad soovitude kinnitamise osas.

Poolt: 10

Vastu hääletamist ei toimunud.

Ötus: KHN kinnitab soovitud kohtute töökorralduseks õigusemõistmise toimepidavust mõjutava kriisi (sh sõja- või eriolukorra) ajal.

8. Juristieksami eelnõu tutvustus – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Justiitsministeerium, Viljar Peep

V. Peep: Eelmisel suvel tulid Riigikohtu eestvedamisel kõik tähtsamad õigusvaldkonna institutsioonid välja õigushariduse kvaliteeti puudutava pöördumisega. Üheks lahenduseks pakuti pöördumises juristieksami kehtestamist. Me liitsime selle ideega omaltpoolt ka kohtus mitteadvokaadist lepinguliste esindajate kvaliteediprobleemi. Kokku sai algatusest juristieksami väljatöötamise kavatsus (VTK). Eelnõud koostades on lähenemine on olnud selline, et võtame tänased ameti- ja kutseeksamid, mida kohtud, notarid, prokurörid, advokatuur jt korraldavad ning teeme ühe osa eksamist ühiselt – õigusmagistri tasemele vastavuse hindamise. Mis tähendab, et kutseeksami mõtteks jääb hinnata konkreetse kutse spetsiifikat. Midagi sarnast on teinud ka lätlased – taust on küll pisut teistsugune, puudutades ennekõike õigusharidust andvate koolide paljusust. Oleme ka hoidunud saksa mudeli kopeerimisest. Vaidlust on olnud eksami võimaliku sisu osas – oleme valinud kaasuste lahendamise kolmes peamises õigusharus – eraõigus, avalik õigus ja kriminaalõigus. Seejuures ei tohi üheski õigusharus läbi kukkuda, aga kõikides osades ei pea olema ühtmoodi tugev. Vaidlust on olnud ka selles, kes eksamit sooritama peaksid, eelkõige õigusametite ja -elukutsete esindajaid abistavate isikute suhtes – s.t kas kohtunikuabi, kohtujurist, kohtutäituri abi jne peaksid samuti eksami sooritama.

V. Kõve: On huvitav, kuidas aasta jooksul on eksami suhtes väga palju erinevaid arvamusi tekkinud. VTK-d võeti eelkõige rünnakuna ülikoolide vastu, keskendumata ühise kutseeksami mõttele. Peamine mõte on koondada ressursid ja muuta eksam professionaalseks. Minule tundub juristieksami mõte mõistlik ning suur vastuseis jääb arusaamatuks. Kuna juristieksami tehniline teenindamine jääks Riigikohtule, siis on meil plaanis võtta tööle 1–2 inimest, kes panustavad täielikult juristieksami korraldusele. Riigikohtu direktor tegeleb hetkel eksami kuluanalüüsiga.

L. Lust-Vedder: See ei ole kellelegi üllatuseks, et õiguskantsler on väljendanud sellisel kujul eksami osas skepsist. Samateemaline Juridica artikkel on kõikidele kättesaadav. Meie ootame suure huviga eelnõu seletuskirja, sh alternatiivide kaalumist ning põhjendust, miks seda just sellisena tehakse. Meie mure on, et ministeeriumide ametnikud on eksamisooritajate ringist välja jäätud, kusjuures õigusloome juristidelt ootaks just rohkem teadmisi kui kohtujuristidelt. Kõige selle osas tahaks saada sisulisi vastuseid.

V. Kõve: Ka mina leian, et õigusloome juristid peaksid olema eksamisooritajate ringis. Aga saan aru, et mõte on selles, et esialgu teha eksam neile, kes täna nagunii elukutses või ametis tegutsemiseks kutseeksameid sooritama peavad ning kaaluda tulevikus nimekirja laiendamist.

V. Peep: Jah, mõte on selles, et millestki tuleks alustada, mehhanism käima saada ja võib-olla tulevikus reguleerida õigusharidust laiemalt. Oleks kindlasti loogiline ka õigusloome juristid siia alla hõlmata, aga see vajab aega. Tööandjatel on edaspidi võimalus juristieksami sooritamist nõuda.

V. Kõve: Eksamil osalejate ringi selliselt määratlemine aitab ka piiritleda ja prognoosida eksamile tulijate arvu.

V. Saarmets: Eelnõu projektist jääb ebaselgeks, mis on juristieksami eesmärk ja mis probleemi me sellega lahendame. Kutsete vaheline vaba liikumine on juba täna tagatud. Kahtlen, et õigushariduse kvaliteeti aitab parandada statistika, mis tasemel konkreetne ülikool on. Seda parandab ülikoolide rahastuse suurendamine ja kvaliteetsete õppejõudude palkamine. See on tänane tegelik murekoht. Ma ei näe põhjust hakata sellise meetodiga piirama kohtus esindamist.

L. Lust-Vedder: Ma nõustun, et alustama peab küsimusest, milleks me seda teeme. Ressursikoondamise mõttes oleks ühine juristieksam mõistlik siis, kui ütleme selgelt, et pärast eraldi kutseksamit ei ole. Kahtlen, et kitsalt tsunftidele mõeldud eksam üleüldist tudengite kvaliteeti parandab.

V. Kõve: Riik peaks esmalt võtma kontrolli alla need alad, kus peavad tingimata olema kvalifitseeritud inimesed.

I. Pilving: Nõustun V. Kõvega. Praegu on laual teine probleem. Lahendus ei saa olla, et teeme kõikidele juristidele ühise hariduse. On teatud kutsealad, kus näeme kvaliteediprobleemi ning need on olulised riigi jaoks. Tahaks loota, et teised sektorid saavad eneseregulatsiooni kaudu asjad korraldatud. Täna on ülikoolil probleem, et unustatakse ära klassikalised õiguselukutsed ja rõhk pannakse kitsamatele õigusvaldkondadele. Teise võimalusena näen õppekavale kindlate raamide kehtestamist, kus on kirjas, milline peab õigusõpe olema. Suund peaks minu hinnangul olema selline, et asendame tulevikus kutseksamid juristieksamiga.

A. Parmas: Märgin samuti, et eksamisooritajate skoop võiks olla laiem, s.t. ministeeriumide juristid võiks ka kaasata.

V. Saarmets: Vanasti edendas õigusteaduskond ideed, et klassikaline jurist peaks olema haritud igas valdkonnas. Juhul kui meil oleks üks juristieksam, mis hindab magistritasemel õigusteaduse kvaliteeti, siis saaks sellest koht, kuhu ülikool oma õigushariduse andmisega peaks pürgima. Ka praegused tsunftieksamid kergitavad ülikoolide latti. Seega sellest argumendist ei saa ma aru. Pigem peab suunama teraviku sinna, et haridus oleks tasemel. Ma ei ole kindel, kas praegusel kujul lävendi seadmine lahendus on.

V. Kõve: Loomulikult tuleks tegeleda ka juuraharidusele nõuete kehtestamisega.

I. Pilving: Ülikoolide antav haridus ei ole kehv vaid teise suunitlusega ning liigub sellise hariduse suunas, mis ei vasta klassikaliste kutsete vajadustele. OSKA raportis on kõik mustvalgelt kirjas.

K. Siigur: Eelmisel korral kui juristieksami idee ringles, suhtusin sellesse kahtlevalt. Mida rohkem aega edasi läheb, seda rohkem mulle see mõte meeldima hakkab. Ma ei näe probleemi, et juristieksami kõrvale jäetakse võimalus spetsiifiliseks kutseksamiks. Advokatuuril peab jääma võimalus kontrollida teadmisi advokaadieetikast ja büroo majandamisest. Kui ühtne juristieksam läheb käima ja reaalselt toimib, siis mida aeg edasi, on huvi ka teistel sellega liituda. Hariduse kvaliteet sõltub väga palju õppijast, aga lattu, kust on võimalik diplom kätte saada, on läinud aastatega üha allapoole. Olen nõus, et pikemas perspektiivis tuleks juristieksamit laiendada ka õigusloome juristidele jm kõrgkvalifikatsiooni nõudvatele ametikohtadele. Mina usun, et selline eksamisüsteem haridust kokkuvõttes parandaks. Tartu Ülikooli õigusteaduskonna suurim probleem on rahapuudus.

T. Vaher: Mina ei ole varasemaid juristieksami loomise katseid näinud, aga toetan ideed ning advokatuuris on samuti suhtumine pigem toetav. Me ei peaks üritama kogu haridussüsteemi probleeme lahendada. Kui ülikooli tase on madal, siis puhtalt eksamiga seda ei muuda ja pole mõtet sellist ambitsiooni võtta. Meie eesmärk on saada tipp-professionaalide hulka piisavate oskustega advokaate, kohtunikke, prokuröre jne. Minu ettepanek on jätta kõrvale retoorika, et kontrollime magistritaset. Ütleme, et eesmärk on õigusteadmiste kontroll ja oskus rakendada selleks õigusametiks või elukutseks vajalikul määral. Meie ise reguleerime seda vajaliku määra. Üks või mitu eksamit on natuke müstifitseeritud tähendusega. Tegelikult on sama eksam, aga jagame tööjaotusega mitmeks tükiks – esmalt juristieksami osa ja siis advokaadieksami osa.

E. Odinets: Mulle tundub, et põhiline mure, mida üritatakse lahendada, on kvaliteet. Inimesed, kes raha eest teenust pakuvad, peaksid seda tegema kvaliteetselt. Minul tekib peas dissonants – ülikoolis õpitakse viis aastat õigusteadust ja saadakse riigi poolt tunnustatud õigusteaduse magistriskraad – seejärel tuleb sooritada juristieksam. Just nagu ühelt poolt tunnustame riigi poolt tunnustatud haridust,

aga teiselt poolt ütleme, et lisaks magistritööle pead veel midagi tegema, et tööle saada. Kodanikuna jääb see mulle segaseks. Võib-olla nimetus „juristieksam“ on ebatäpne ning viitab, et riik ei usalda enda poolt antavat haridust. Oled üliõpilasena justkui kõik vajaliku ära teinud, aga riik ei usalda mind.

A. Parmas: See ei ole õige, et niisugused eksamid pole tavapärased. Kui õpid inseneriks ja tahad tõsiselt inseneritööd teha, siis pead saama litsentsi. Arstidel järgneb õpingutele pikaajaline residentuur jne. Ma ei näe selles osas probleemi, et pärast lõpetamist eksam on.

V. Saarmets: Kas see ei ole lihtsalt õppekava küsimus? Piiritleme ära, et advokaadiks, kohtunikuks jne saamiseks, peab olema läbitud kindel õppekava, s.t. juura mikrokraadiga sellesse ametisse kandideerida ei saa.

I. Pilving: Õigusharidus ei tule ainult ülikoolist. Mingeid asju peab õppima professionaali juures. Pärast ülikooli on õpitut vaja ka kontrollida. Ülikooli akadeemiline vabadus on lihtsalt nii suur ja akrediteerimise nõuded nii teise suunitlusega, mistõttu kontrollitakse eelkõige õppejõudude taset ja mitte nii väga seda, kas see vastab riigi vajadustele.

M. Helm: Ei oska öelda, kas olen poolt või mitte. Ma ei ole kindel, kas kõik vajalikud aspektid on läbi mõeldud, alustades eksami eesmärgist. Hariduse kehva kvaliteedi probleemiga ei peaks tegelema meie vaid Haridus- ja Teadusministeerium. Olen nõus, et probleem on mitteamvokaadist lepinguliste esindajatega, kellega kaasneb kohtus tohutu selgitamiskohustus. Olen kahe käega poolt, et kehtestada neile mingil kujul keeleoskuse ja õigusteadmiste kontroll.

T. Pappel: Mul on küsimus kohtus töötavate kohtujuristidega. Eelnõu §-s 3 on loetletud üksnes kohtunõunik. Minu meelest on meil juba praegu probleem, et kohtujuristide tase on ebaühtlane. Kas ei peaks kaaluma ka kohtujuristide nimekirja lisamist? Need, kes juba on kohtujuristid, on sisuliselt kohtuniku paremad käed ja nende teadmistest sõltub väga palju. Kohtunikuks saamisel teha kaks eksamit järjest tundub liig.

T. Vaher: Õiguselukutsete hulka, keda loetelusse paneme ja kuhu joone tõmbame – lähtume printsipiist, et räägime tippelukutsetest. Professionaalid, kes ise vastutavad selle eest, mis välja läheb ja on ise otsustavas rollis. Need, kes on abistavas rollis, ei peaks olema eksami läbinud. Võib anda eelise inimesele, kes on selle läbinud, aga ei peaks olema kohustus. Eelnõus märgitud nimekirja vaadetes see enamvähem nii ongi. Notari asendaja ja vandeadvokaadi abi on nimekirjas täiesti asjakohased. Mulle meeldis mõte, et terminoloogia ei ole vähetähtis. Ka mulle jäi kriipima, et „juristieksam“ ei ole hea termin – see jätab mulje, et kui eksam ei ole sooritatud, siis sa ei ole jurist. Juristieksami asemel võiks seda nimetada nt õigusameti akrediteerimiseks.

T. Saar: Jagan ka muret õigushariduse ja Tartu Ülikooli osas. Kui ootame, et juristieksami tase oleks ülikooli tasemest kõrgem ning eksamiga kontrollitakse ka juurde õpitut nn käsitööoskusi, siis ei saa eksam enam peegeldada ülikooli taset vaid vajab täiendavat õppimist. Võib juhtuda, et asendades praeguse kohtunikeksami kirjaliku vooru juristieksamiga, laseme enda kutseeksami taset alla.

V. Peep: Nagu M. Helm ütles, siis probleem on kindlasti laiem ning see on Haridus- ja Teadusministeeriumi vastutusalas. Meie tegeleme JuM-i vastutusalaga, kus on võimalik tõhusalt tulemust näha. Ükski õigussüsteem ei ole täiuslik kui seal ei ole korralikke täisjuriste. See ei ole mitte ainult klientide kaitse vaid õigussüsteemi jätkusuutlikkuse kaitse. Juristi „käsitööoskuste“ osas mõtlesin, et see oleks võime lahendada magistritasemel kaasuseid. Olen T. Vaheriga päri, et tuleks öelda, et tänasest eksamist võtame ühe suure osa ja sellega läheb teine osa oluliselt õhemaks ja seondub elukutse spetsiifikaga ning see on koht, kus saab pingerida teha. Oleme varasemalt teinud uuringu, et on umbes 200 probleemset nn nurgaadvokaati, kes käivad pidevalt kohtus lepingulise esindajana. Juristieksami mudelis hõlmatutega alustaksime esialgu pigem tagasihoidlikult.

Otsus: KHN võtab informatsiooni teadmiseks.

9. Kohtunikule lubatud kõrvaltegevused – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Riigikohtu esimees Villu Kõve

V. Kõve: Kohtunikule lubatud kõrvaltegevuste temaatikal on kaks dimensiooni. Esimene on seotud kohtunikupensioni ärakaotamisega ja osalemisega äriühingutes. Minu mõte on tuua lauale teine pool, mis puudutab kohtunikule lubatud kõrvaltegevusi ning segadust, mis nendega kaasneb. Minu mõte on,

et JuM mõtleks koostöös EKOÜ-ga läbi võimalused, kuidas see korda saaks. Markeerin teema ära, et tuua see tulevikus tagasi KHN-i ette. Tahan, et kohtunikud lööksid ühiskonnas aktiivselt kaasa.

I. Parrest: Üldised normid on KS §-s 70 olemas.

A. Parmas: Prokuratuuriseaduses on kirjas, et prokurör ei tohi olla erakonna liige. Nii kitsas sõnastus ei ole pikemalt läbi mõeldud. Kohtunikule paremate reeglite loomine oleks täiesti õige lähenemine. Peamine, et ei läheks vastuollu sõltumatuse ja eetika nõuetega.

K. Siigur: Toetan regulatsiooni ülevaatamist ja muutmist – praegune regulatsioon on ajale jalgu jäänud. Võtmesõna on teavitamine ja avalikustamine. Tuleb vaadata üle ka täna lubatud kõrvaltegevused ja et nende kõrvaltegevuste tõttu kohtuasjade lahendamine ei veniks.

M. Helm: EKOÜ arutas teemat koos kohtuniku sotsiaalsete tagatistega ning leiti samamoodi, et piirangud tuleb üle vaadata. Eriti kuna kohtunikul enam eripensionit ei ole.

J. Sarv: Erakonda kuulumise piirang peab kindlasti alles jääma. Piirduda ei saa vaid üldklausliga, mille kohaselt oleks kohtunikule keelatud vaid see, mis põhitööd takistab. Siis tekiks tohutult vaidlusi, mis takistab ja mis mitte. Oleksin pigem ettevaatlik, et vältida olukorda, kus seadusandja hakkab viitama kohtuniku kõrvaltegevuste võimalusele ka palga jm tagatiste kindlaksmääramisel. Võib tekkida eeldus, et kohtunik tegelebki põhitöö kõrvalt ka majandustegevusega.

I. Parrest: Töögrupi loomise initsiatiiv võiks olla JuM-il. Arutada võiks ka väiksema staažiga kohtunikega, kes on peale 2013. aastat ametisse nimetatud.

L. Lust-Vedder: Mina toetan põhimõtteliselt teema põhjalikumalt käsitlemist ja see võiks toimida ühendatud töögrupis ning sisendi ja vajaduse sõnastus peab tulema kohtust. Juhin tähelepanu ühele vanale õiguskantsleri seisukohale, kus oli välja toodud, et tegevuspiirangud on sõnastatud elukutsete üleselt erinevalt, mh toodi välja erakonnas osalemise piirang, et see on liialt kitsas just prokuratuuri näitel.

L. Naaber-Kivisoo: Mina ei taha osaleda majandustegevuses vaid saada tagasi kohtunikupensionit. Sotsiaalsete garantiidega tegelemine on väga oluline.

I. Parrest: Eripensionit võiks muidugi tagasi saada, aga uued kohtunikud enam sellele ei looda. Oleks mõistlikum panustada mõnele muule tagatisele.

E. Odinets: Siiani on liigutud vastupidises suunas, s.t kaotatud järjest eripensione. Ka Riigikogu liikmed ei saa eripensionit.

V. Peep: Meil on selge formaat, kuidas arutada kohtukorraldusega seotud teemasid – selleks on kohtuarendustoimikond. Pakun välja, et teema võtab üle kohtuarendustoimikond ning kaasab vajadusel arutelusse EKOÜ juhatuse.

Otsus: KHN võtab teadmiseks Justiitsministeeriumi ettepaneku, et kohtunikule lubatud kõrvaltegevuste probleemiga hakkab tegelema kohtuarendustoimikond, võttes aluseks Eesti Kohtunike Ühingu poolt juba varem ministeeriumile saadetud selleteemalised pöördumised ning kaaludes ühingu juhatuse kaasamist edaspidistesse aruteludesse.

10. Muud teemad, kokkuvõte – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Riigikohtu esimees Villu Kõve, Justiitsministeerium, Viljar Peep

V. Kõve: Tõstatan arutelu vajava teemana kohtunike täiskogu korraldamise. Kas võtame suuna, et edaspidi toimub üritus suve alguses selliselt, et kõigepealt on konverents ning seejärel sama päeva õhtul Riigikohtu esimehe vastuvõtt?

KHN-i liikmed ja kohtute esimehed on pakutuga nõus.

V. Kõve: Toimumiskohana oleme mõelnud Virumaad ning kandva teemana eelmisel korral olema pidanud kohtunikustaatusesega seonduvat. Kas on veel mõtteid?

K. Siigur: Kohtunike tagatiseid õigusemõistmise jätkusuutlikkuse tagamiseks.

M. Helm: Üks teema, mis sellega seondub on ka kohtunike solvamised, ründed ja staatus.

L. Lust-Vedder: Kohtuniku sõltumatus, mis on tegevuspiirangute teine pool, on üks peamisi teenuseid, mida kohtunikud avalikkusele pakuvad ning seega väga hea teema täiskoguks.

V. Kõve: Teen ettepaneku teha enne detsembrikuist KHN-i istungit veebiteel erakorraline KHN-i istung, et kuulata üle Riigikohtu kohtuniku vabale kohale kandideerivad isikud. Esialgse ajana pakume välja 23.09 kell 14.00–16.00.

Otsus: KHN võtab informatsiooni teadmiseks.

Istungi lõpp 09.09.2022. a kell 12.19

/allkirjastatud digitaalselt/

Villu Kõve
Juhataja

/allkirjastatud digitaalselt/

Kertu Priimägi
Protokollija